

Renata Dobrić

VJEČNA LJUBAV ŠIBENSKE PENELOPE

U predvečerje toga ljetnog dana, dok je sunce svojim još uvijek žarkim zrakama obasjavalo najstariji samorodni hrvatski grad na plavom Jadranu, čije se ime po prvi put spominje na Božić davne 1066. godine u darovnici kralja Petra Krešimira IV., povukao ju je u jednu uličicu, najprije joj se zagledavši u oči, a zatim, kad ju je svojim pogledom skroz omamio, obavije svoje ruke oko njenog vitkog struka i spusti svoje usne na njene. Osjetivši blagi dodir njegovih usana na svojim, najprije se ukoči, a potom, kako su njegovi poljupci postajali češći i žešći, obrazima joj se prosu rumenilo, a tijelo zahvati vrućina. Šešir širokog oboda s ukrasnom vrpcom odleprša na tlo. Sa sve većom količinom njegovih poljubaca, u trenutku kad je vrskom svog jezika dotaknuo njen jezik, upivši u sebe svu njenu mladost, čistoću i neiskvarenost, tijelo joj je počela zahvaćati sve veća drhtavica, koljena su joj počela klecati, a glava se skroz ispraznila.

Ankinom djevojačkom nutrinom su lepršali leptirići, a oko glave su cvrkutale ptičice. U potpunosti uhvaćena u mrežu njegovih ruku, usana i uma, kad se napokon uspjela odlijepiti od njega, začuđeno i ustrašeno se zagleda u njegove tamne oči, uspjevši izustiti jedino: – Ajme!

I to je bilo to. Znala je da je njegova za cijeli život.

* * *

“Vila”, bilo je prva misao koja mu je pala na pamet kad ju je ugledao. Visoku i vitku zavodljivu nježnu figuru obavijala je lepršava bijela haljina, a glavu joj je ukrašavao šešir širokog oboda s ukrasnom vrpcom. Njen zvonki smijeh probijao se kroz gomilu ljudi okupljenih pred katedralom svetog Jakova. Kad se njeno suncem okupano blago lice, ukrašeno živahnim smeđim bademastim očima i predivnim rumenim usnama okrenulo prema njemu, srce mu se popelo u grlo. Otkucaji srca su postali ubrzani, a ruke su mu se počele znojiti.

U predvečerje toga ljetnog dana, tiho i nenametljivo mu se uvukla u dušu i srce, potpuno ga zaslijepivši nekom anđeoskom svjetlošću kojom je zračila. Pomislio je kako su je sami anđeli poslali, kako bi njena svjetlost razbijala njegovu unutarnju tamu, koja ga je u posljednje vrijeme sve više preuzimala.

Znao je da joj se ne bi smio približiti, jer netko toliko neiskvaren jednostavno ne bi smio biti uvučen u njegovu tamu. Ali, to nešto što ga je vuklo prema njoj jednostavno je bilo jače od njega. Oduprijeti se nije mogao ni uz najbolju volju.

Obavivši ruke oko njenog do tada od muških ruku nedodirnutog tijela i utisnuši prvi cjelov na njene neoskvrnute usne, tlo pod njegovim nogama se zatreslo, a vedrim nebom su zasijevale munje. Smjestila se u njegovo krilo, baš kao da ju je sam dragi Bog baš njemu poslao.

I to je bilo to. Znao je da će biti njen zauvijek.

* * *

Neumorno čekajući, snivala je Anka o njihovoj vječnoj ljubavi. O njoj i njenom kapetanu pjevat će se pjesme i pisat će se priče, znala je ona to. “To što smo nas dvoje osjetili jedno prema drugome postoji samo u romanima i ljubavnim pjesmama”, mislila je.

– Ma daj, Ančice, ča si to sebi u glavu uvertila? Koja prava ljubav? Puno knjiga čitaš, bilo bi ti bolje da nađeš sebi nekoga s kim će ti bit dobro i ko će te volit’ i pazit’. Bogu fala, još uvijek ima Šibenčani koji bi te tili oženit – govore su joj prijateljice.

Sve su njihove riječi odlazile u vjetar, ne dopirući do Ankinog razuma. “Ma one se udaju samo da se udaju”, mislila je Anka, “najčešće zato jer in je došlo vrime za udaju. Ne razumu one uopće o čemu ja govorin... kad in spomenen one leptiriće koje san osjetila kad san moga kapetana prvi put ugledala, gledaju me ka da san skroz poludila. A tek kad me poljubija... Gospe moja, to ne mogu ričima opisat... Sveti moj Ante, daj mi da ga baren još jedan put u životu poljubin...”

– Ančice, udaj se, ča čekaš? Ne će se on vratit... Nemoj bit blesava, proć će ti vrime – često bi je prekorila i majka, kojoj je bilo teško gledati rođenu kći kako svaki dan u isto vrijeme odlazi čekati brod koji je pristajao u šibensku luku.

– E, moja ćerce... U kojemu ti svitu živiš... – nemoćno je mrmljala starica sjedih kosa slušajući Ankine potpetice kako živahno lupkaju kamenim stubama najstrmije šibenske ulice krećući ususret još jednom “vaporu” iz kojega ni ovaj put, najvjerojatnije, ne će izići onaj kojega je njena kći tako vjerno i neumoljivo čekala, odbijajući sve ostale prosce.

Ali Anka je tvrdoglavo i dalje, dan za danom, mjesec za mjesecom, godinu za godinom, kako bi rekli njeni Šibenčani, “tvrdoglavo vozila po svoju”.

* * *

Tog dana u predvečerje joj je sve rekao, ali nju za ništa nije bilo briga, osim za njegove poljupce. Rekao joj je kako bi joj želio ruku ukrasiti vjenčićem od zlata i kako bi želio s njom imati dva zlačana anđelčića koja bi ih uveseljavala do kraja života. Rekao je i kako bi želio s njom otputovati do same vječnosti. Sve bi to htio, ali ništa od toga nije bilo moguće, jer je sve to već obećao nekome drugome. “O Bože, kako si se našalio sa mnom”, mislio je, “pa zašto me ranije nisi doveo do nje, koja je očigledno onaj mir koji sam tražio cijeli svoj život”.

I dok je plovio nepreglednim morima, uvijek ju je nosio u srcu jer je i dalje razbijala njegovu tamu. Iako ga je njena sjenka pratila cijeloga života, rijetko je sebi dozvoljavao preduboko razmišljanje o njoj. Svoje vjenčanje, rođenja djece, vjenčanja djece, sve je to proživio sa širokim osmijehom na licu. Ali na svim putovanjima, dok mu je pogled plovio prema kamenome morskome gradu, u kojem mu je srce zauvijek ostalo okovano istinskom ljubavlju i u kojega je odlučio više nikada ne uploviti, u srce bi mu se uvukla sjeta. I tada bi sebi dozvolio sjećanja, koja su još uvijek bila itekako živa.

Vječito obuzet pritajenom čežnjom, o njoj se nikada nije raspitivao, jer je mislio kako će mu biti lakše ako ništa ne bude znao. Želio joj je prekrasan život, proživljen uz nekoga tko će je voljeti i paziti baš kao što bi je on volio i štitićo da je dragi Bog za njih na ovozemaljski kartaški stol bacio drugačije i povoljnije karte. “Što je, tu je... sve u Božje ruke”, mislio je.

I prohujaše godine, kao vjetrom nošene, dan po dan, mjesec po mjesec, a on je uvijek u svojoj sjenki vidio njenu sjenku, koja ga je uvijek vjerno pratila.

Onih pet dana nepatvorene i iskrene ljubavi zauvijek ostadođe uklesani u njegovu srcu. Stojeći na pramcu broda zagledan u morsku pučinu, u trenucima osame u sebi ju je mogao istinski osjetiti. I dok bi mu se lijevom stranom grudi počela širiti užarena bol, znao je da je ona zauvijek bila i ostala dio njega i njegove duše. I to će ostati do same vječnosti.

Bez obzira koliko i kuda plovio, lutao i tražio, u srcu je znao gdje je njegova jedina i istinska luka u koju bi se trebao vratiti. Ali odlučio se nikad ne vratiti jer se bojao onoga što će ga tamo dočekati.

Ipak, znao je da će biti njen cijeli svoj život. Sve do kraja svijeta. Pa makar i ne bio fizički s njom.

* * *

Noću, kad bi joj glava dotaknula jastuk, Ankino srce bi ovila toplina, a skromnom djevojačkom sobicom bi se razlila sjećanja. Sjećanja na njegove cjelove koji su po prvi put bili utisnuti u mlade djevojačke netaknute usne, sjećanja na njegove snažne ruke koje su se po prvi put ovile oko njenog vitkog tijela, sjećanja na njegov vreli dah koji je titrao pokraj njenog užarenog uha dok joj je šaputao riječi od kojih je razum nestajao i od kojih joj je tijelo istovremeno postajalo toplo, ustreptalo, drhtavo, nemoćno i izgubljeno. Sjećanja su je vraćala u te najljepše trenutke njenog života, dok su je maštanja o ponovnom susretu odvodila u neki sasvim novi svijet koji je htjela odsanjati u stvarnom životu.

S takvim mislima u glavi, pod blijedom svjetlošću šibenske mjesečine koja se probijala između zelenih škura kamene kućice, Anka bi sa smiješkom utonula u san, dok bi noćnu tišinu pokušavao poremetiti samo još pokoji neumorni cvrčak, pjevajući pjesmu o vlastitoj izdržljivosti.

Ponekad je bilo i onih jutara koje bi Anka dočekala crvenih i vlažnih očiju, ispunjenih pijeskom. Odjenuvši bijelu ili roza haljinu i stavivši na glavu šešir koji je njemu bio toliko drag, uzela bi krunicu u ruku i spustila bi se strmim stubama uličice do samostana svete Luce prema katedrali svetog Jakova, čija bi spokojna unutrašnjost uvijek liječila njenu ranjenu dušu.

– Moj sveti Jakove, sveti Mihovile, Gospe moja, molin vas, dajte mi mir u duši... – skrušeno je Anka svoje iskrene molitve upućivala svim šibenskim zaštitnicima i svojoj dragoj Gospi.

Priča o Anki i njenom kapetanu stalno se vukla za njom, tako da su joj čak i djeca na ulici govorila: – Anka, udaj se!

Njene vršnjakinje, pa i one nešto mlađe, poudavaše se. Imala je Anka prosaca, ali niti jednog nije htjela ni čuti ni vidjeti. Ta kako bi mogla zamisliti nekoga drugoga uza se, umjesto kapetana. Ta pod srcem je mogla nositi samo kapetanovu djecu.

– Vratit će se on, – odgovarala je Anka svima, misleći u svojoj glavi kako mu ne će zamjeriti i ako se ne vrati. Ta sve je znala i ipak je pristala na to da bude samo njen makar tih pet dana, a nakon toga što bude. – Sve u Božje ruke – stalno je govorila.

Pošteno i iskreno joj je priznao da je već dugo zaručen s djevojkom iz gradića u kojem je živio i da bi se krajem godine trebao oženiti. Rekao joj je i kako ni u snu nije mogao pomisliti da će u životu upoznati nekoga takvog kao što je Ančica, zbog koje mu je srce počelo brže udarati čim ju je prvi put ugledao ispred katedrale onako visoku i vitku, u bijeloj haljini, sa šeširom na glavi. U trenutku kad su im se oči spojile, srce mu je skočilo u grlo.

– Sve dok nisam došao u Šibenik i vidio tebe, mislio sam da je takva ljubav nemoguća i da je to samo izmišljotina o kojoj se piše u romanima. Sad vidim da prava ljubav postoji. I što te više upoznajem, sve si mi draža, i sve mi je teže ostaviti te i vratiti se svome životu – prisjećala se Anka često kapetanovih riječi.

– Ne govori ništa... samo me zagrlj... samo me poljubi... samo me ljubi... ne troši nan vrime zaludu... – odgovorila je tada Anka, bacajući mu se u zagrljaj, žudno upijajući njegove cjelove i prelazeći rukama preko njegovog lica i snažnih ramena, želeći upamtiti što više za sve one dane bez njega koji su trebali uslijediti.

– Bolje jedan put u životu volit' istinski, pa neka je i bolno, nego uopće ne doživiti pravu ljubav – odgovarala je Anka svima onima koji su joj govorili da se uda “dok joj je vrijeme”. “Ne bi bilo pošteno ni prema meni samoj, ni prema tome momu mužu, da se udan za njega ako ga ne volim” mislila je Anka, kojoj je na pameti bio samo kapetan čijem se povratku sve manje nadala, ali ipak nije odustajala.

– Ma da me i sve do kraja moga života više ni'ko ne dotakne, dovoljno mi je za proživiti cili život samo onih pet dana šta san ih s njim doživljava. To mi je sve na svitu. Ja samo od tih sićanja na njega mogu živiti. To mi je dovoljno. A njemu na dušu... ako se vrati, vratit će se, ako se ne vrati, ne će se vratiti. I ako se ne vrati, znan da za to ima dobar razlog”, odgovarala je Anka najprije majci, rodbini i prijateljicama, a potom svima onima koji su je u njenom dragom rodnom gradu počeli nemilosrdno zadirkivati, davši joj nadimak “Šempre Šola”, dovikujući joj: – Šjora Ančice, udaj se. Ne će se on vratiti...

I prodoše mnoga ljeta, proljeća, zime i jeseni, tijekom kojih se šjora Ančica, kako su je zvali Šibenčani, spuštala drevnim strmim kamenim izlizanim stubama prema luci, uvijek lijepo odjevena, u bijelu haljinu i sa šešišom širokog oboda na glavi, nadajući se povratku svog kapetana.

Prohujale proljeća koja su Ankin rodni grad oblačila u zelenilo s nježnorozim bademovim cvjetovima, prohujale jeseni koje su kameni grad milovale suškim zelenosmeđim lišćem, prohujale zime, od kojih su neke Šibenik prekrile snježnobijelim prekrivačem i prohujale Ankinim životom ljeta ispunjena ciklom i vikom, žamorom veselih ljudi, cjelovima ljubavnih parova i dolascima brojnih vapura.

Čekala je Anka svog kapetana svih tih godina, ponekad vireći iza škura prema luci, a ponekad sjedeći na kamenom zidiću i hitajući na svaki zvuk brodske sirene prema rivi kako bi provjerila hoće li možda njen kapetan izići iz baš tog upravo pristiglog broda. Prebirući prstima po krunici i upućujući prema nebu usrdne molitve, uvijek se molila Gospi za zdravlje svoje jedine ljubavi.

Nije u njenom životu bilo nikakvih zamjerki prema ikome, a najmanje prema njemu. Ta kako bi mu mogla bilo što zamjeriti, kad joj je podario najsretnije trenutke u životu. Trenutke kakvima se većina ljudi nikada ne će niti uspjeti približiti, a kamoli ih proživjeti i osjetiti. “Hvala ti, dragi moj Isuse, za sve što si mi u životu darovao”, govorila je.

* * *

Jedne noći, nakon mnogo godina, dok se pun Mjesec sa svojim blijedim zrakama pokušavao probiti kroz prozore njegove bračne sobe, usnuo je san. San o njegovoj Anki, visokoj i vitkoj šibenskoj vili zvonkoga glasa i blagoga pogleda, odjevenoj u bijelu haljinu sa šešišom na glavi, koja osamljeno sjedi na šibenskoj rivi obasjanoj mjesečinom pogleda uperenog prema morskoj pučini.

Gledajući u živom snu sebe kako joj s obraza briše suze koje su iz njenih prelijepih smeđih bademastih očiju nezaustavljivo klizile po blijedom licu, i samo trenutak prije nego što je cijeli njegov svijet postao lelujav nestajući u izmaglici, u tišini sobe začuo je svoj drhtavi glas: – Ančice moja, ljubavi moja, oprosti mi...

I krenuvši na svoje posljednje putovanje, napokon je u duši osjetio mir.

* * *

Jedne noći, nakon mnogo godina, kad se pun Mjesec nasmiješeno ljuljao nad Šibenikom milujući kamene zidove katedrale svetog Jakova, bdijući nad ponosnim šibenskim tvrđavama

koje su pričale priču o slavnoj prošlosti, obasjavajući kale, skale, bute i crvene krovove kamenih usnulih kućica, Anka se preнула iz sna.

Pod prozorom su se svađale mačke, bijesnim mijaucima prijeteći jedna drugoj i navješćujući rat.

Osjetivši u sebi neki neobjašnjiv nemir, uzela je krunicu u ruku i počela moliti. Nemir je i dalje vladao njome.

Ustavši iz kreveta, otvori ormar i posegne za bijelom haljinom, onom koju je nosila kad ga je prvi put ugledala. Uvuče noge u cipele, a na glavu stavi šešir ukrašen vrpcom i zaključavši vrata, polako i pažljivo se krene spuštati kamenim stubama.

Pračena neumornom pjesmom šibenskih cvrčaka, i prekriživši se pored samostana svete Luce, dođe do rive obasjane mjesečinom i sjedne na klupu, zagledavši se prema morskoj pučini.

I nakon svih ovih godina čekanja, na dušu joj nalegne prestrašna težina. Dok joj se bremenito klupko tuge penjalo uz grlo, svakom porom tijela mogla je osjetiti divlje lupanje vlastitog srca koje se sa svakim novim udarcem raspadalo na sve sitnije i sitnije komadiće. Iz smeđih bademastih očiju uokvirenih borama krenu suze.

Ukočena od boli, osjećala se kao da u ovom trenutku na sebe preuzima svu tugu čitavog svijeta. Plakala je za sve gladne, potlačene i nemoćne, plakala je za sve nastradale u ratovima, za sve one mučenike i mučenice koji su dali živote zbog svojih ideala i zbog vjere, plakala je za sve one Hrvate koji su tijekom svih prohujalih tegobnih stoljeća živote hrabro položili za ljubljenu domovinu, plakala je za sve one poput nje koje su cijeli život proživjele čekajući istinsku ljubav, plakala je i za sve one koji su pravu ljubav upoznali i proživjeli, ali su zbog bilo kakvih mogućih ili nemogućih razloga od tih ljubavi odustali, izabравši lakši i praktičniji put, samo prohujavši kroz život i ne proživjevši ga u cijeloj njegovoj punoći, samo preživljavajući bez istinske ljubavi i bez strasti.

Kroz Ankinu nečujnu tugu odjednom se prikradoše nečiji blagi dodiri. Zatvorivši oči, na mokrom licu osjeti njegove nježne prste kako joj brišu suze.

– Vratija se... – pomisli.

Onaj kojega je s neizmjernim povjerenjem čekala cijeli svoj život, napokon je došao.

A onda je kroz ljetnu tišinu usnulog Šibenika odnekud iz nepreglednih daljina do nje dolepršao njegov drhtavi glas:

– Ančice moja, ljubavi moja, oprosti mi...

– Opraštan ti, jedina ljubavi moga života – prošaputa Anka u šibensku noć.

I dok je njen glas lelujavao iznad mora, sjekući noćnu tišinu i putujući kroz kanal sv. Ante sve do naujudaljenijih zakutaka svih tužnih duša u dalekim krajevima, Anka se presahlih očiju slijepo zagleda u daljinu.

I nastavi čekati.